

О.В. Жилякова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.О. Ставерська, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

СТАН ТА ДИНАМІКА РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Найбільші страховики за даними звітності в умовах фінансово-економічної кризи стали збитковими. Основна причина, це збільшення питомої ваги видатків на ведення справи, зв'язане насамперед з інфляцією і зменшенням валових страхових платежів. Стало зрозуміло, що фінансовий ринок має потребу в додатковій капіталізації. Страховики повинні розвиватися не за рахунок резервів, а за рахунок акціонерного капіталу, що і відбувалося на страховому ринку останні 3 роки.

На початок 2012 року на страховому ринку України було зареєстровано 442 страхові компанії, 116 з яких є компаніями з іноземними інвестиціями. Незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку страхових платежів – 90% – акумулюють ТОП-100 страховиків на ринку ризикового страхування (25% від загального числа страхових компаній цього типу) і 95% – ТОП-20 страховиків на ринку страхування життя (28% від загального числа страхових компаній).

Метою даного дослідження є виявлення стану та динаміки розвитку страхового ринку України, основних проблем, що виникли у період виходу страхового ринку з фінансово-економічної кризи.

Аналізуючи показники діяльності страхового ринку за 2010–2011 роки можна побачити таку їх динаміку:

- валові страхові премії українських страховиків на початок 2012 року склали 22,694 млрд грн, що на 1,7% менше, ніж роком раніше (23,082 млрд грн);

- валові страхові виплати страхувальникам склали 4,864 млрд грн, що на 20,3% менше, ніж в 2010 році (6,105 млрд грн). Рівень валових виплат склав 21,4%;

- страхові компанії України в 2011 році зібрали чисті премії на суму 17,97 млрд грн, що на 34,8% більше, ніж в 2010 році (13,328 млрд грн);

- розмір чистих виплат за цей період скоротився на 20,2% – до 4,699 млрд грн. Рівень чистих виплат склав 26,2%;

– на перестраховання передано 5,906 млрд грн, що на 45% менше, ніж роком раніше (10,745 млрд грн). У тому числі перестраховальникам-нерезидентам передане 1,183 млрд. грн., що на 19,3% більше, ніж в 2010 році (991,3 млн грн), перестраховальникам-резидентам – 4,724 млрд грн, що більш ніж в два рази менше, ніж в 2010 році (9,754 млрд грн).

Протягом останніх п'яти років не були проведені необхідні реформи, як законодавства, так і ринку в цілому. Це призвело до того, що страховий ринок переживає період стагнації й не показує істотного росту. Більшою мірою це пов'язане з політикою страхування кредитів, оскільки ринок страхування безпосередньо пов'язаний з ринком кредитування.

Практично 40% ринку страхування становило страхування кредитів. Можна зробити висновок, що український страховий ринок не виправдав очікувань інвесторів. В останні два роки спостерігається невелика динаміка росту ринку. У порівнянні з 2010 роком на 850,2 млн грн (7%) збільшився обсяг надходжень страхових премій.

Основним фактором росту валових страхових премій стало збільшення їхнього обсягу, зокрема, за такими видами страхування як: обов'язкове страхування (збільшення валових страхових платежів на 392066,3 млн грн – 15,37%); страхування відповідальності (збільшення страхових премій на 15,8 млн грн – 2,5%); особисте страхування (збільшення страхових премій на 549645,6 млн грн – 44,9%).

На наш погляд кризові явища мали також і позитивний вплив на страховий ринок. Для страхувальників ціна стала не єдиною конкурентною перевагою страхового продукту. Страховики стали більш уважно ставитися до операційних процесів, не пов'язаних із продажами, що позитивно вплинуло на якість страхових продуктів.

Таким чином, страховий ринок України має великий потенціал росту, який як і раніше цікавий міжнародним інвесторам. Найбільш перспективними, за оцінкою експертів, є страхування у аграрному секторі економіки та медичне страхування. Однак відсутність ефективних і необхідних законодавчих реформ гальмує процес розвитку вітчизняного страхового ринку й не сприяє створенню сприятливих умов для залучення інвестицій у страховий бізнес.